

kinderopvang in Maastricht

—Een feestelijke (her)opening

Als redactieleden van *Vrije Opvoedkunst* waren Paul Kooijman en ik gevraagd een interview af te nemen in Maastricht bij Kinderdagverblijf Noach. Kinderdagverblijf Noach was net verhuisd naar een nieuw gebouw. Helaas konden we niet bij de feestelijke opening aanwezig zijn. Of we mooi weer wilden meenemen...

Vanuit Zutphen vertrok ik in alle vroegte met mooi weer en in Maastricht aangekomen regende het. Er waren wegen opgebroken, wegwijzers wezen de weg hoe we bij onze plaats van bestemming konden arriveren. In een woonwijk vonden we onze bestemming: een organisch gebouw. Sinds eind februari 2012 was Noach aldaar gevestigd. Een invulling van een waarneming had al plaatsgevonden: dit gebouw, organisch gebouwd, is natuurlijk voor Noach gebouwd – waar betalen ze dat van?

“Nee hoor,” vertelt Petra Weeda na een warm onthaal, “toen de Bernard Lievegoedschool (vrijeschool van Maastricht) werd gebouwd, wilde het bestuur van een christelijke Molukse school eenzelfde soort ontwerp voor hun nieuw te bouwen school. Zo bouwde het Orta-atelier nog een organisch gevormde school, alsof het al een beetje voor ons kinderdagverblijf ontworpen werd...”

Ik werd mij er wederom van bewust hoe snel ik tot een oordeel kan komen. Tijdens het gesprek met Petra stonden we stil bij de taak om juist het oordeel in het werken met kinderen zoveel mogelijk terug te houden. Niet oordelen maar kijken, waarnemen, stil-zijn, innerlijk luisteren

en een fijngevoeligheid ontwikkelen, opdat het kind zich in onze stille binnenwereld kan uitspreken.

We gaan het gebouw in. Het is vakantie-tijd en daarom zijn weinig kindjes aanwezig. Er heerst een stemming van rust, licht en verzorging. In een lokaal dat nu niet in gebruik is voor de kindjes, hebben leidsters van allerlei kinderdagverblijven een cursus BedrijfsHulpVerlening. Op drie na, komen allen uit de reguliere kinderopvang, hoe zouden ze het hier vinden?

In een lokaal ernaast heerst een stemming van innige vrede: kindjes van 1 tot 3 jaar spelen met een leidster op een kleed op de grond. In de ruimte valt een warm licht naar binnen, het keukenblok is prominent als hart van de ruimte aanwezig: een gedeelte voor de ‘grote mensen’ en een deel voor de kinderen. “Voor de nabootsing is dit zo fijn,” vertelt Petra, “de kinderen kunnen alles veilig met de leidster meedoen”.

Speelgoed is netjes opgeborgen of neergezet, een sfeer van harmonie en welbehagen hangt om de kinderen en hun juffie heen. Als vanzelf gaan we zachter spreken: we komen een ruimte binnen die van en voor kinderen is en waar wij even te gast mogen zijn. We zeggen de kinderen gedag en één kindje blijft ‘dag, dag, dag’ zeggen en zwaaien. Een herhaling vanuit een warm betrokken gevoel meen ik waar te nemen.

Lutje Potje

We komen weer in de grote, ruime, lichte hal die mooi verzorgd is aangekleed. Het was Paul en mij al opgefallen dat er een leidster met een kindje binnenkwam, dit ging verschonen op de commode en dat wij maar niet konden ontdekken waar zij dit kindje ‘vandaan haalde’... We spraken verder met Petra, draaiden ons om en... nu had ze weer een ander kindje bij zich... nergens bedjes te zien. We gingen op onderzoek uit en zagen buiten wel zes ‘Lutje Potje’-huisjes op een rij staan: daar kwamen die kindjes dus vandaan! Bij Noach slapen de kindjes zoveel mogelijk buiten in een veilig huisje. Aan ouders wordt toestemming gevraagd om hun kindje in een ‘Lutje Potje’ te mogen laten slapen, zelden vindt een ouder dit niet goed. We kijken naar een slapend kindje... de bladeren van de heg achter het slaaphuisje ritselen, vogels horen we zingen, in een warme trappelpak slaapt een kindje... Het gebouw is sfeervol, ruim, licht en toch biedt het een

...Als vanzelf gaan we zachter spreken: we komen een ruimte binnen die van en voor kinderen is en waar wij even te gast mogen zijn. We zeggen de kinderen gedag en één kindje blijft ‘dag, dag, dag’ zeggen en zwaaien...

*...We kijken naar een slapend kindje.
De bladeren van de heg achter het
slaaphuisje ritselen, vogels horen
we zingen, in een warme trappelsak
slaapt een kindje...*

Geschiedenis van de Lutje Potjes

In de jaren dertig is de huisarts Posthumus uit Eenrum op het idee gekomen om kinderen op een verantwoorde manier buiten te laten vertoeven. In die tijd waren de meeste huizen kil en vochtig. Sommige kleine kinderen waren vaak ziek. Ook hadden de moeders meestal te weinig tijd om steeds op hun kinderen te letten en een wandelingetje schoot er vaak bij in.

Dokter Posthumus ontwierp samen met een timmerman een huisje waarin de baby gezond en veilig buiten kon slapen, in de buurt van de moeder. Via de kruisvereniging werd reclame gemaakt voor deze huisjes en er werden bouwtekeningen uitgedeeld. In veel tuinen op het Groninger platteland zie je nu nog steeds huisjes staan.

foto: Lutje Potje

omhulling en geeft het niet het gevoel klein te worden of te verdwijnen in de vele ruimten. We mogen een peutergroep bekijken: peuters krijgen hier de gelegenheid om hun fantasiespel verder te ontwikkelen. In een andere groep lopen kindjes vanaf 1 jaar rond en die begrijpen het vaders- en moeders-fantasiespel nog niet. Dit kan voor peuters lastig zijn, zij voelen immers een enorme drang om met hun net ontwikkeld fantasievermogen te spelen. Daarom is er bij Noach een aparte groep voor peuters, opdat zij dit spel kunnen spelen. Ook hier weer een ruimte met zorg, liefde en aandacht aangekleed. Mijn oog valt op een speelhuisje: tafeltje, stoeltje, kopje, schoeltje. Hoewel de kinderen er niet zijn, hoor je ze zeggen: 'en dan was jij vader en was ik moeder...'

Ouders

"Toen we tien jaar geleden met Noach begonnen, organiseerden we veel voor en met de ouders. Dat is nu minder. Ouders hebben het heel druk en de behoefte is minder of anders geworden in de loop der jaren. Eens per maand op een zaterdag organiseert de oudervereniging een activiteit waar vele ouders met hun kindje op af komen: we bakken koekjes, werken in de tuin, kinderen doen en ouders helpen, praten bij met elkaar, de stemming is verbindend en vrijblijvend.

De jaarfeesten als Michaël, Sint-Jan, Palmzondag vieren we op zondag met de ouders, zo ook de eerste advent: dan lopen alle ouders met hun kindje in de adventspiraal, menigeen moet een traan wegpinken.

Oudercontact vinden we belangrijk maar we verwachten niets van ouders. Het enige dat we vragen is: mag je kindje een mutsje op, mag het gebakerd worden (ingewikkeld in doeken) en mag het buiten in het Lutje Potje slapen? Verder niets. We willen een ieder in vrijheid ontmoeten en zijn dankbaar voor het vertrouwen dat de ouders in ons pedagogisch handelen hebben. Dat is het *commitment* dat de ouders ons geven," aldus Petra Weeda.

De babygroep

We lopen verder, zien een van de twee vaste babyleidster een strijkplank wegzetten. Zij heeft net de luiers gestreken van de baby's in de babygroep. Er staat een kinderwagen die door een leidster zachtjes heen-en-weer wordt gereden, er klinkt een zacht huilen van 'toe, rij de wagen nog even heen-en-weer, dan kan ik mijn slaapje vinden', we fluisteren en inderdaad, het wordt stil. De ruimte is gevuld met een geur van baby. Er staan boxen, de spijlen bekleed met doek, er staat een grote driepoot waar een wiegje aan hangt en er blijkt een vide te zijn

waar wiegjes staan waar de baby's slapen, allen met een zijden hemeltje erboven.

Luiers

"In de babygroep gebruiken wij nog katoenen luiers," vertelt Petra Weeda. Toen we met Noach begonnen, hebben we vanuit de lichaamsgerichte zintuigen (de tastzin, levenszin, bewegingszin en evenwichtszin) besproken wat we met de luiers wilden: papier of katoen. Er is toen besloten voor alle kinderen katoenen luiers te gebruiken. Na verloop van tijd echter zag Petra dat kinderen door de katoenen luiers in combinatie met de plastic strik-slips, last kregen van striemen. Bovendien bleek door de plastic broekjes dat het urinevocht terugloeg op de huid wat niet prettig aan moet voelen voor een kind. De spijkerbroekjes die de kinderen over de luier droegen, bleken een stuk bewegingsvrijheid weg te nemen. Toen is er weer gesproken over het gebruik van luiers en is er, niet vanuit milieu-oogpunt maar puur vanuit pedagogisch oogpunt, besloten om in de babygroep katoenen luiers te gebruiken en zodra een kindje 'in de benen komt' over te gaan op papieren luiers. Dit typeert Noach: "We willen vrij zijn van dogma's, iedere keer weer opnieuw overwe-

gen: wat is pedagogisch gezien het juiste om nu te doen. Het houdt ons scherp, bewust en betrokken. We willen kijken, kijken naar alles dat we doen en vooral: kijken naar de kinderen."

Ritme

Een babygroep is een unieke groep, we hebben daar bewust voor gekozen. We namen waar aan de baby's dat er kinderen waren die veel huilden en dat baby's al heel jong in de strekking komen en rechtop gehouden willen worden. Wij willen een kind liever laten liggen en het op eigen kracht in de oprichting laten komen, als het lichaam daar rijp en vaardig voor is.

Over huilen hebben we ook een visie moeten vormen. Huilen is op zichzelf niet verkeerd. Een kindje mag zich alleen niet eenzaam en verlaten voelen in het huilen en schokkend 'in het eigen lichaampje hangen'. Maar een huilen om je 'af te stemmen' op het leven, je het leven 'in te huilen', zoals kinderarts Edmond Schoorel dat noemt, dat is een ander soort huilen. We luisteren goed naar een kindje: huilt het omdat het honger heeft, zit er een boertje dwars, wil het nog lichamenlijk contact ervaren? Zo tasten we met de eigen zintuigen, de zintuigen

van het kindje af en als dat allemaal optimaal verzorgd is, dan mag je even huilen.

Ook komt het voor dat een kindje huilt omdat het nog steeds niet in een ritme is aangekomen. Met de ouders, de leidster en pedagogisch medewerkster Joyce Honig kijken we dan gezamenlijk naar de curve van waken, slapen, eten. Deze moet harmonisch van aard zijn. Geen pieken, geen lange uitgerekte golven. De pedagogisch medewerkster komt iedere maand langs om met de leidsters naar de ritmecurven van de kinderen te kijken. Ritme, dat

...Om dit werk zorgvuldig te kunnen verzorgen, biedt Noach een interne opleiding aan. Alle leidsters zijn verplicht zich te scholen...

is voor kinderen een basis van veiligheid, voorspelbaarheid en daarmee van veilig hechten.

De leidsters

Om dit werk zorgvuldig te kunnen verzorgen, biedt Noach een interne opleiding aan. Alle leidsters zijn verplicht zich te scholen. Iedere donderdag is er een pedagogisch overleg, eens in de twee weken een pedagogische studie met vaak een kinderbespreking. Daarin vertelt een leidster over een kindje met eventueel vragen omtrent de ontwikkeling. Vanuit de constitutiebeelden¹ proberen we een kindje te begrijpen. De constitutiebeelden zijn voor ons pedagogisch handelen van zeer grote waarde. Ze helpen ons om het kind in de eigenheid te begrijpen: voor het ene kind is het een te grote opgave om lang aan tafel te moeten wachten, een ander kind kan intens verdriet hebben om een piepklein schrammetje. Door dit vanuit de constitutie te begrijpen, weet je hoe je je pedagogisch handelen daar op kunt afstemmen.

Maar ook, te begrijpen dat dit kind met iets unieks op de wereld is gekomen en dat wil realiseren. "Ja, op Noach doen we meer, we proberen vanuit een diepe verbondenheid en respect zo met de kinderen te werken dat ze hun

levensmotief een beetje voor ons op mogen lichten." De nieuwe leidsters zijn vaak diep geraakt door deze wijze van kijken naar een kind. Je komt als kindje niet als onbeschreven blad op aarde, je brengt een geheim met je mee waarmee behoedzaam moet worden omgegaan. Soms gebeurt het dat een leidster daardoor innerlijk in een crisis komt omdat ze haar eigen levensmotief in de ogen kijkt. "Dit vind ik een kostbaar proces waar Noach de mensen ook tijd en ruimte voor wil bieden. De meeste leidsters keren na het werken aan hun eigen proces weer terug om met de kinderen verder te werken." Je zou dit proces kunnen zien als de plattegrond waar Paul en ik onze weg in Maastricht mee probeerden te vinden: er zijn uitgezette paden en wegen, ongeveer weten we waar we naar toe moeten, de weg bleek opgebroken te zijn maar door goed waar te nemen, zagen we andere wegbewijzingen en konden we onze weg vervolgen en bij ons doel aankomen.

Noach en de regenboog

's Avonds reis ik terug met de trein. Bij Roermond trekt de lucht dicht, regen en onweer barsten los, dan schijnt plots weer de zon en is een prachtige regenboog zichtbaar aan de hemel. Noach zag als eerste mens van een nieuwe aarde de regenboog, beeld van de hoop. Kinderdagverblijf Noach wil een thuishaven bieden aan de kinderen die daar komen opdat een nieuw mens zichtbaar mag worden, stralend in de zon, kleurrijk staand tussen hemel en aarde, opgenomen in de mensengemeenschap. ■

1 Constitutiebeelden van Sigaud. Deze onderscheidt vier grondpatronen: Het *cerebrale*, *digestieve*, *musculaire of motorische* en *respiratoire* kind. Zie *Vrije Opvoedkunst* 2009 en 2011.

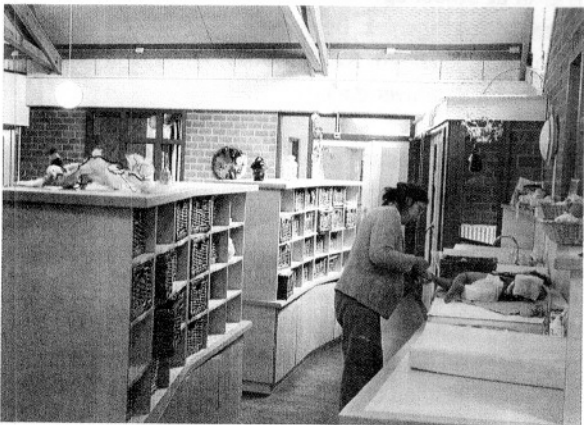

foto: P. Kooijman